

การเข้าร่วมแรงงานสตรีในอุตสาหกรรมโรงแรม

3.1 ลักษณะทั่วไป

ในการศึกษาได้เลือกตัวอย่างจากโรงแรมต่างๆ ในจังหวัดเชียงใหม่จำนวน 19 แห่ง และเลือกสัมภาษณ์สตรีตัวอย่างโดยวิธีสุ่มตัวอย่างเชิงระบบ (Systematic Sampling) ได้จำนวนตัวอย่างในการศึกษาทั้งสิ้น 378 คน แยกเป็นสตรีโสด 178 คน และสตรีสมรส 200 คน ในการวิเคราะห์ได้มีการเปรียบเทียบกันระหว่างสตรีโสด และสตรีสมรสควบคู่กัน ไป เพื่อจะให้ทราบถึงปัจจัยที่เป็นตัวกำหนดต่อการตัดสินใจเข้าร่วมแรงงานสตรีในอุตสาหกรรมโรงแรมอย่างแท้จริงข้อมูลจากตารางที่ 3.1 จะช่วยให้ทราบถึงลักษณะทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างสตรีทางด้านสังคมประชากร และเศรษฐกิจ เพื่อใช้เป็นพื้นฐานในการวิเคราะห์ต่อไป

3.1.1 อายุของสตรี

สตรีที่เข้าทำงานในโรงแรมส่วนใหญ่จะมีอายุอยู่ระหว่าง 25 ปีถึง 29 ปี ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 34.4 ของสตรีทำงานทั้งหมด รองลงมาคืออายุระหว่าง 20 ปีถึง 24 ปี คิดเป็นร้อยละ 34.1 ของสตรีที่เข้าทำงานทั้งหมด เมื่อจำแนกตามสภาพการสมรสแล้วปรากฏว่าสตรีโสดเข้าทำงานในโรงแรมมากที่สุดช่วงอายุ 20-24 ปี คิดเป็นร้อยละ 58.4 ของกลุ่มสตรีโสดที่ทำงานโรงแรมทั้งหมด และโดยเฉลี่ยแล้วในกลุ่มของสตรีโสดจะมีอายุโดยเฉลี่ย 24 ปี ส่วนสตรีสมรสปรากฏว่า เข้าทำงานโรงแรมมากที่สุดช่วงอายุมากกว่า 30 ปี คิดเป็นร้อยละ 55.0 ของกลุ่มสตรีสมรสที่ทำงานโรงแรมทั้งหมด และมีอายุโดยเฉลี่ย 32 ปี ดังนั้นเมื่อเปรียบเทียบกันแล้ว จะเห็นได้ว่ากลุ่มสตรีโสด และกลุ่มสตรีสมรสที่เข้าทำงานโรงแรมมีโครงสร้างของอายุที่แตกต่างกันอย่างเห็นได้ชัด กล่าวคือ สตรีโสดจะเข้าทำงานในโรงแรมในวัยที่ต่ำกว่าสตรีที่สมรส ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า สตรีโสดส่วนใหญ่เป็นผู้ที่เพิ่งจบการศึกษา และเข้าทำงานทันทีโดยมีอายุการทำงานเพียง 1 ปี ในขณะที่สตรีสมรสส่วนใหญ่

เป็นผู้ที่จบการศึกษามาหลายปี และทำงานเป็นเวลานานโดยเฉลี่ยแล้วถึง 5 ปีขึ้นไป (ดู ตารางที่ 4.3 ประกอบ) ดังนั้นในกลุ่มสตรีที่ทำงานโรงแรม สตรีสมัครส่วนใหญ่จึงเป็นผู้มี อายุมากกว่าสตรีโสด

3.1.2 ระดับการศึกษา

ระดับการศึกษาของสตรีผู้เข้าทำงานโรงแรมส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษา หรืออาชีวศึกษามากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 51.8 ซึ่งนับว่าอยู่ในระดับปานกลาง แต่เมื่อเปรียบเทียบระหว่างสตรีโสด และสตรีสมัครนั้น สตรีโสดจบการศึกษาระดับมัธยมศึกษา หรืออาชีวศึกษามากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 56.7 ของกลุ่มสตรีโสด รองลงมาจบการศึกษาระดับอนุปริญญา หรือปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 23.0 ของกลุ่มสตรีโสด ส่วนสตรีสมัครส่วนมาก จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษา หรืออาชีวศึกษา คิดเป็นร้อยละ 47.5 ของกลุ่มสตรีสมัคร รองลงมาจบการศึกษาระดับปริญญาชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 คิดเป็นร้อยละ 36.0 ของกลุ่มสตรีสมัคร แสดงให้เห็นว่า จำนวนสตรีสมัครบางส่วนยังมีการศึกษาค่อนข้างต่ำ ทั้งนี้อาจจะเนื่องมาจากสถานภาพทาง เศรษฐกิจ และสังคมของตนไม่เอื้ออำนวยต่อการศึกษาระดับสูง

3.1.3 ขนาดของครอบครัว

ขนาดครอบครัวของสตรีตัวอย่างชี้ให้เห็นว่าส่วนใหญ่จะมาจากครอบครัวที่มีขนาด 3-4 คน รองลงไปคือ ครอบครัวที่มีขนาดมากกว่า 5 คนขึ้นไป ซึ่งจะเห็นว่าขนาดของครอบครัวสตรีทำงานในโรงแรมยังมีขนาดใหญ่เป็นจำนวนมาก นอกจากนั้นเมื่อพิจารณา กลุ่มสตรีโสดพบว่า ส่วนใหญ่จะมาจากครอบครัวที่มีสมาชิก 5 คนขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 47.2 ของกลุ่มสตรีโสด ในขณะที่สตรีสมัครแล้วส่วนใหญ่มาจากครอบครัวขนาด 3-4 คน คิดเป็นร้อยละ 65.5 ของกลุ่มสตรีสมัคร แสดงให้เห็นว่าในกลุ่มของสตรีโสดนั้นความจำเป็นในภาวะ ค่าครองชีพของครอบครัวทำให้ต้องดิ้นรนออกมาหางานทำมากขึ้น แต่ในกลุ่มของสตรีสมัครนั้น ภาวะในครอบครัวระดับหนึ่งคือ ครอบครัวที่มีขนาด 3-4 คน ทำให้มีความจำเป็นจะต้องออก

ไปทำงานท่าเพิ่มขึ้น และเมื่อพิจารณาถึงขนาดของครอบครัวเฉลี่ยพบว่า ขนาดของครอบครัวของสตรีโสด และสตรีสมรสมีความแตกต่างกันเพียงเล็กน้อย โดยมีค่าเฉลี่ย 4.4 และ 3.4 ตามลำดับ

เมื่อพิจารณาขนาดของครอบครัวของสตรีสมรสกล่าวคือ ครอบครัวที่มีขนาดครอบครัว 1-2 คน หมายถึงการนับรวมเอาสามีของสตรีเข้าไว้ด้วย และหากมีขนาดของครอบครัว 3-4 คน และ 5 ขึ้นไป หมายถึง การนับรวมทั้งสามีและจำนวนบุตรของสตรีเข้าไว้ด้วย ซึ่งสตรีสมรสดังกล่าวโดยเฉลี่ยจะมีบุตร 1.4 คน นอกจากนั้นส่วนใหญ่กลุ่มสตรีสมรสจะมีบุตรจำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 33.5 รองลงมา มีบุตร 2 คิดเป็นร้อยละ 32.0 และจากการสัมภาษณ์พบว่า ส่วนมากสตรีสมรสมีบุตรที่ยังมีอายุน้อย จึงทำให้สตรีดังกล่าวมีภาระต้องดูแลบุตรค่อนข้างสูง การเข้าร่วมแรงงานจึงน้อยกว่าสตรีโสด

3.1.4 จำนวนสมาชิกในครอบครัวที่มีรายได้

จำนวนสมาชิกในครอบครัวที่มีรายได้ ยกเว้นรายได้ของสตรีตัวอย่างนั้นได้แบ่งสมาชิกในครอบครัวที่มีรายได้ออกเป็น 3 กลุ่มคือ สมาชิกในครอบครัวที่มีรายได้จำนวน 1 คน จำนวน 2 คน และจำนวน 3 คนขึ้นไป และการแบ่งดังกล่าวหากเป็นครอบครัวของสตรีสมรสแล้วสมาชิกในครอบครัวที่มีรายได้จำนวน 1 คน หมายถึงสามีของสตรีเป็นผู้หารายได้ ถ้ามีสมาชิกหารายได้จำนวน 2 คน และ 3 คนขึ้นไป หมายความว่ารวมถึงมีบุตรของสตรีเป็นผู้หารายได้ร่วมด้วย จากการศึกษาพบว่า แรงงานสตรีทั้งหมดมาจากครอบครัวที่มีสมาชิกมีรายได้จำนวน 1 คนมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 64.8 ของแรงงานสตรีตัวอย่าง หากเปรียบเทียบระหว่างครอบครัวของสตรีโสด และสตรีสมรสพบความแตกต่างดังนี้ สำหรับสตรีโสดมาจากครอบครัวที่มีสมาชิกมีรายได้จำนวน 1 คน เป็นอัตราที่มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 36.5 ในขณะที่สตรีสมรสมาจากครอบครัวที่มีสมาชิกมีรายได้จำนวน 1 คน เป็นอัตราที่ค่อนข้างมาก คิดเป็นร้อยละ 90.0 แสดงให้เห็นว่า ครอบครัวของสตรีสมรส มีผู้ช่วยหารายได้ให้ครอบครัวจำนวน 2 คน และจำนวน 3 คนขึ้นไป ในอัตราที่น้อยมากคิดเป็นเพียงร้อยละ 6 และร้อยละ 4 ตามลำดับ ขณะที่สตรีโสดมีถึงร้อยละ 34.3 และร้อยละ 29.2 ตามลำดับ ฉะนั้นสำหรับสตรีสมรสพบว่า

ตาราง 3.1 ลักษณะทั่วไป

ตัวแปร	แรงงานสตรี				รวม	
	โลก		สหรัฐ			
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
1. จำนวนตัวอย่าง	178	(100.0)	200	(100.0)	378	(100.0)
2. อายุ (ปี)						
20-24	104	(58.4)	25	(12.5)	129	(34.1)
25-29	65	(36.5)	65	(32.5)	130	(34.4)
30 ปีขึ้นไป	9	(5.1)	110	(55.0)	119	(31.5)
3. ระดับการศึกษา						
ระดับประถมศึกษาที่ 4	29	(16.3)	72	(36.0)	101	(26.7)
ระดับประถมศึกษาที่ 7	7	(4.0)	25	(12.5)	32	(8.5)
จบมัธยมศึกษาหรืออาชีวศึกษา	101	(56.7)	95	(47.5)	196	(51.8)
จบอนุปริญญาหรือปริญญาตรี	41	(23.0)	8	(4.0)	49	(13.0)
4. ขนาดครอบครัว						
1-2 คน	18	(10.1)	38	(19.0)	56	(14.8)
3-4 คน	76	(42.7)	131	(65.5)	207	(54.8)
5 คนขึ้นไป	84	(47.2)	31	(15.5)	115	(30.4)
5. จำนวนสมาชิกอื่นในครอบครัวที่มีรายได้						
1 คน	65	(36.5)	180	(90.0)	245	(64.8)
2 คน	61	(34.3)	12	(6.0)	73	(19.3)
3 คนขึ้นไป	52	(29.2)	8	(4.0)	60	(15.9)
6. จำนวนบุตร						
ไม่มีบุตร	-	-	36	(19.0)	-	-
1 คน	-	-	67	(33.5)	-	-
2 คน	-	-	64	(32.0)	-	-
3 คนขึ้นไป	-	-	31	(15.5)	-	-

ที่มา : จากการศึกษาข้อมูลปี 2527

จำนวนบุตรที่จะช่วยหารายได้ให้ครอบครัวมีน้อยมาก แสดงว่าสตรีสมรสเหล่านี้มีบุตรที่เป็นภาระต้องดูแลค่อนข้างสูง เนื่องจากยังอยู่ในวัยที่ยังไม่ได้ออกทำงาน

โดยสรุปแล้ว ลักษณะทั่วไปของสตรีตัวอย่างในเรื่องการศึกษาของสตรีมีความคล้ายคลึงกันมาก กล่าวคือทั้งสตรีโสด และสตรีสมรส จบการศึกษาในระดับเดียวกัน คือมัธยมศึกษาหรืออาชีวศึกษาเป็นส่วนใหญ่ ส่วนเรื่องอายุของสตรีขนาดของครอบครัว และจำนวนสมาชิกในครอบครัวที่มีรายได้ มีความแตกต่างกันอย่างเห็นได้ชัด โดยสตรีโสดส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 20-24 ปี แต่สตรีสมรสมีอายุตั้งแต่ 30 ปีขึ้นไป ในเรื่องขนาดของครอบครัวโดยเฉลี่ยแล้วกลุ่มสตรีโสด มาจากครอบครัวที่มีขนาดใหญ่กว่ากลุ่มสตรีสมรส และจำนวนสมาชิกในครอบครัวที่มีรายได้นั้นในสตรีสมรส มาจากครอบครัวที่มีจำนวนสมาชิกช่วยหารายได้น้อยกว่ากลุ่มสตรีโสด

3.2 โครงสร้างรายได้

การศึกษาถึงโครงสร้างรายได้ อันประกอบไปด้วยรายได้ของแรงงานสตรี ซึ่งหมายถึงค่าจ้าง หรือผลตอบแทนต่อการทำงาน ของแรงงาน และยังรวมถึงรายได้สมาชิกอื่นในครอบครัวรายได้ครอบครัว ที่คาดว่าจะมีความสัมพันธ์ต่อการเข้าร่วมแรงงานสตรีในอุตสาหกรรมโรงแรม ตามที่ได้ตั้งสมมติฐานไว้แล้วนั้นสามารถสรุปได้ดังนี้

3.2.1 รายได้ของแรงงานสตรี

จากการศึกษาถึงรายได้ต่อปีของแรงงานสตรีที่ทำงานในโรงแรม พบว่าสตรีส่วนใหญ่มีรายได้ระหว่าง 20,000-29,999 บาท เป็นจำนวนมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 47.1 ของสตรีตัวอย่างทั้งหมด และมีรายได้เฉลี่ย 28,273.45 บาทต่อปี เมื่อเปรียบเทียบกับระหว่างรายได้ของแรงงานสตรีโสด และรายได้ของแรงงานสตรีสมรส พบว่า ในกลุ่มแรงงานสตรีโสดมีรายได้ระหว่าง 20,000-29,999 บาทต่อปี เป็นจำนวนมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 48.3 รองลงมา มีรายได้ระหว่าง 30,000-39,999 บาทต่อปี คิดเป็นร้อยละ 23.6 ในขณะที่ในกลุ่มแรงงานสตรีสมรสมีรายได้ระหว่าง 20,000-29,999 บาทต่อปี เป็นจำนวนมากที่สุดเช่น

ตาราง 3.2 รายได้ของแรงงานสตรีตัวอย่าง ปี 2526

ชั้นของรายได้ (บาท/ปี)	แรงงานสตรี		รวม
	โสด	สมรส	
	จำนวน ร้อยละ	จำนวน ร้อยละ	
ต่ำกว่า 20,000	35 (19.7)	37 (18.5)	72 (19.0)
20,000-29,999	86 (48.3)	92 (46.0)	178 (47.1)
30,000-39,999	42 (23.6)	37 (18.5)	79 (20.9)
40,000 บาทขึ้นไป	15 (8.4)	34 (17.0)	49 (13.0)
รวม	178 (100.0)	200 (100.0)	378 (100.0)
รายได้สตรีเฉลี่ย (บาท/ปี)	26,893.01	29,502.04	28,273.45

ที่มา : จากการเก็บข้อมูล ปี 2527

กัน แต่อยู่ในอัตราที่น้อยกว่า โดยคิดเป็นร้อยละ 46.0 สิ่ง que เห็นความแตกต่างในเรื่องรายไ้
ไ้ของแรงงานสตรี พบว่า ยื่นขอรายไ้ตั้งแต่ 40,000 บาทต่อปีขึ้นไปนั้น สำหรับแรงงาน
สตรี โสัดมีผู้ไ้รับรายไ้ในชั้นนี้้น้อยมาก คิดเป็นร้อยละ 8.4 ในขณะที่สตรีสมรสมีแรงงานที่
ไ้รับรายไ้ในชั้นนี้้นี้มากกว่าแรงงานสตรีโสด คิดเป็นร้อยละ 17.0 จึงมีส่วนให้รายไ้เฉลี่ย
ของแรงงานสตรีสมรสสูงกว่ารายไ้เฉลี่ยของแรงงานสตรีโสด โดยแรงงานสตรีสมรสมี
รายไ้เฉลี่ย 29,502.04 บาทต่อปี ฉะนั้นแรงงานสตรีสมรสจึงไ้รับรายไ้เฉลี่ยสูงกว่า
แรงงานสตรีโสด ดังตัวเลขในตารางที่ 3.2 ทั้งนี้เพราะว่าส่วนใหญ่สตรีสมรสจะเป็นผู้มีอายุ
การทำงานนานกว่าสตรีโสด การไ้รับรายไ้จากการทำงานจึงสูงกว่า

3.2.2 รายไ้ล้มาชิกอื่นในครอบครัว

การพิจารณาถึงรายไ้ของล้มาชิกอื่นในครอบครัวต่อปีกับวันรายไ้ของสตรี
ตัวอย่าง ตารางที่ 3.3 พบว่า รายไ้ของล้มาชิกอื่นในครอบครัวส่วนใหญ่มีรายไ้ระหว่าง
50,000-89,999 บาทต่อปี เป็นล้มาชิกมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 39.4 และมีรายไ้เฉลี่ย
70,448.25 บาทต่อปี ของครอบครัวสตรีตัวอย่างทั้งหมด เมื่อเปรียบเทียบกับครอบครัวของ
สตรีโสด และครอบครัวของสตรีสมรสแล้วส่วนใหญ่รายไ้ของล้มาชิกอื่นในครอบครัวของสตรี
โสดจะมีรายไ้ระหว่าง 50,000-89,999 บาทต่อปี คิดเป็นร้อยละ 36.5 ของครอบครัว
สตรีโสด รองลงมา มีรายไ้ระหว่าง 90,000-129,999 บาทต่อปี คิดเป็นร้อยละ 25.3
ส่วนรายไ้ของล้มาชิกอื่นในครอบครัวของสตรีสมรสนั้นมีรายไ้ระหว่าง 50,000-89,999
บาทต่อปี ซึ่งอยู่ในระดับเดียวกับของสตรีโสด แต่อยู่ในอัตรามากกว่าคือคิดเป็นร้อยละ 42.0
รองลงมา มีรายไ้ต่ำกว่า 50,000 บาทต่อปี คิดเป็นร้อยละ 35.5 ของครอบครัวสตรีสมรส
ความแตกต่างดังกล่าวแสดงให้เห็นว่า ล้มาชิกในครอบครัวของสตรีโสดมีความสามารถในการ
หารายไ้ได้มากกว่าครอบครัวของกลุ่มสตรีสมรส โดยรายไ้ล้มาชิกอื่นในครอบครัวของสตรี
โสดมีค่าเฉลี่ย 87,784.24 บาทต่อปี ในขณะที่รายไ้ของล้มาชิกอื่นในครอบครัวของสตรี
สมรสมีค่าเฉลี่ย 55,019.23 บาทต่อปี ทั้งนี้เพราะกลุ่มตัวอย่างสตรีโสด มีผู้ช่วยหารายไ้
ให้แก่ครอบครัวเป็นล้มาชิกมากกว่าในครอบครัวของสตรีสมรสนั่นเอง

ตาราง 3.3 รายได้ของสมาชิกอื่นในครอบครัวของสตรีตัวอย่าง ปี 2526

ชั้นของรายได้ (บาท/ปี)	แรงงานสตรี				รวม	
	โสด		สมรส			
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
ต่ำกว่า 50,000	37	(20.8)	71	(35.5)	108	(28.6)
50,000-89,999	65	(36.5)	84	(42.0)	149	(39.4)
90,000-129,999	45	(25.3)	25	(12.5)	70	(18.5)
130,000-169,999	14	(7.9)	13	(6.5)	27	(7.1)
170,000 บาทขึ้นไป	17	(9.5)	7	(3.5)	24	(6.4)
รวม	178	(100.0)	200	(100.0)	378	(100.0)
รายได้สมาชิกในครอบครัวเฉลี่ย	87,784.24		55,019.23		70,448.25	

ที่มา : จากการเก็บข้อมูลปี 2527

3.2.3 รายได้ของครอบครัว

สำหรับรายได้ของครอบครัวซึ่งนับรวมทั้งรายได้ของสตรีตัวอย่าง ตารางที่ 3.4 พบว่า ส่วนใหญ่ครอบครัวของสตรีตัวอย่างทั้งหมดมีรายได้ระหว่าง 70,000-99,999 บาทต่อปี มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 32.8 และมีรายได้ของครอบครัวเฉลี่ย 98,721.70 บาทต่อปี เมื่อเปรียบเทียบรายได้ครอบครัวของสตรีโสด และครอบครัวของสตรีสมรสจะพบว่า ส่วนใหญ่ครอบครัวของสตรีโสดมีรายได้ระหว่าง 100,000-129,999 บาทต่อปี มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 32.6 รองลงมามีรายได้ระหว่าง 70,000-99,999 บาทต่อปีมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 45.5 รองลงมามีรายได้ต่ำกว่า 70,000 บาทต่อปี คิดเป็นร้อยละ 25.0 ของครอบครัวสตรีสมรส ส่วนรายได้เฉลี่ยของครอบครัว สตรีโสด และสตรีสมรสแตกต่างกันดังนี้ รายได้เฉลี่ยของครอบครัวสตรีโสดมีค่า 114,677.25 บาทต่อปี ในขณะที่ครอบครัวของสตรีสมรสมีค่าเฉลี่ย 84,521.27 บาทต่อปี แสดงว่าครอบครัวของสตรีโสดมีฐานะทางเศรษฐกิจดีกว่าครอบครัวของสตรีสมรส เนื่องจากมีรายได้ในการส่งจ่ายใช้สอยได้มากกว่า กล่าวคือ ครอบครัวของสตรีโสด มีรายได้ครอบครัวเฉลี่ยสูงกว่ารายได้ครอบครัวสตรีสมรส 30,155.98 บาท

โดยสรุปแล้ว ลักษณะทางเศรษฐกิจของสตรีตัวอย่างในเรื่องรายได้ของแรงงานสตรีมีลักษณะคล้ายกัน คือทั้งแรงงานสตรีโสด และแรงงานสตรีสมรสได้รับรายได้ระหว่าง 20,000-29,999 บาทต่อปี มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 48.3 ของแรงงานสตรีโสด และคิดเป็นร้อยละ 46.0 ของแรงงานสตรีสมรส ส่วนรายได้ของสมาชิกอื่นในครอบครัว และรายได้ครอบครัวมีความแตกต่างกันดังนี้ สำหรับครอบครัวของแรงงานสตรีโสดรายได้ของสมาชิกอื่นในครอบครัวอยู่ระหว่าง 50,000-89,999 บาทต่อปี เป็นจำนวนมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 36.5 ของครอบครัวสตรีโสด ในขณะที่ครอบครัวของสตรีสมรสได้รับรายได้ในช่วงสูงกล่าวเช่นกัน แต่มีจำนวนที่มากกว่า คิดเป็นร้อยละ 42.0 ของครอบครัวสตรีสมรส

ตาราง 3.4 รายได้ของครอบครัวของสตรีตัวอย่าง ปี 2526

ชั้นของรายได้ (บาท/ปี)	แรงงานสตรี				รวม	
	โสด		สมรส			
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
ต่ำกว่า 70,000	41	(23.0)	50	(25.0)	91	(24.1)
70,000-99,999	33	(18.6)	91	(45.5)	124	(32.8)
100,000-129,999	58	(32.6)	27	(13.5)	85	(22.4)
130,000-159,999	20	(11.2)	17	(8.5)	37	(9.8)
160,000 บาทขึ้นไป	26	(14.6)	15	(7.5)	41	(10.9)
รวม	178	(100.0)	200	(100.0)	378	(100.0)
รายได้ของครอบครัวเฉลี่ย	114,677.25		84,521.27		98,721.70	

ที่มา : จากการเก็บข้อมูล ปี 2527

ประการสุดท้ายเกี่ยวกับรายได้ของครอบครัว พบว่า ครอบครัวของสตรีโลดมีรายได้ของครอบครัวระหว่าง 100,000-129,999 บาทต่อปี มากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 32.6 ส่วนครอบครัวของสตรีลุ่มรส มีรายได้ของครอบครัวระหว่าง 70,000-99,999 บาทต่อปี เป็นจำนวนมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 45.5 ทั้งนี้ความแตกต่างดังกล่าวขึ้นอยู่กับสถานภาพทางครอบครัว และสถานภาพลุ่มรสนั่นเอง

3.3 ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเข้าร่วมแรงงานสตรีในอุตสาหกรรมโรงแรม

3.3.1 แบบจำลองที่ใช้ในการวิจัย

แบบจำลองที่จะใช้อธิบายการเข้าร่วมแรงงานสตรีในอุตสาหกรรมโรงแรมในจังหวัดเชียงใหม่ ได้ใช้แบบจำลองในลักษณะคล้ายกับแบบจำลองของ Bowen และ Finegan¹ ซึ่งอธิบายไว้ว่า อัตราการเข้าร่วมแรงงานของหญิงอเมริกันที่ลุ่มรส (L_{ma}) ขึ้นอยู่กับปัจจัยต่างๆ หลายประการได้แก่ อายุ (A) สติวิ (C) ระดับการศึกษา (S) ขนาดของครอบครัว (H) จำนวนบุตร (CH) รายได้อื่นในครอบครัว (OFI) รายได้ของสามี (L_h) ค่าจ้างของหญิง (W_f) จำนวนคนว่างงานในบ้าน (U) ความต้องการของตลาดแรงงาน (D_f) และจำนวนแรงงาน (S_f)

ในการศึกษาได้นำเอาตัวแปรอื่นๆ ที่มิได้มีในแบบจำลองของ Bowen และ Finegan เข้ามาพิจารณาด้วย และได้ตัดตัวแปรบางตัวแปรออกไป ทั้งนี้เนื่องจากภาวะแวดล้อมของแต่ละประเทศแต่ละท้องถิ่นย่อมแตกต่างกัน ปัจจัยที่นำมาพิจารณาลงจึงมีความแตกต่างกันด้วย สำหรับรูปแบบความสัมพันธ์ของแบบจำลอง มีดังต่อไปนี้

¹William G. Bowen and T. Aldrich Finegan, *opcit*, P.29.

$$LFPS = f(AGE, EDU, NOY, YES, YYO, YFA)$$

$$LFPM = f(AGE, EDU, CHO, NOY, YFM, YYO, YFA)$$

โดยที่สัญลักษณ์ และความหมายของตัวแปร คือ

- LFPS* = การเข้าร่วมแรงงานของสตรีโสดในอุตสาหกรรมโรงแรม
LFPM = การเข้าร่วมแรงงานของสตรีสมรสในอุตสาหกรรมโรงแรม
AGE = อายุของสตรี
EDU = การศึกษาของสตรี
NOY = จำนวนสมาชิกในครอบครัวที่มีรายได้
YES = รายได้ของสตรีโสด (บาท/ปี)
YFM = รายได้ของสตรีสมรส (บาท/ปี)
YYO = รายได้ของสมาชิกอื่นในครอบครัว (บาท/ปี)
YFA = รายได้ครอบครัว (บาท/ปี)
CHO = จำนวนบุตร

โดยมีเหตุผลในการเลือกตัวแปรต่างๆ ดังต่อไปนี้

อายุของสตรี อายุของสตรีมีอิทธิพลต่อการเข้าร่วมแรงงานสตรีในอุตสาหกรรมโรงแรม เมื่ออายุของแรงงานอยู่ในวัยเด็ก ประสิทธิภาพในการผลิตจะต่ำ การเข้าร่วมแรงงานจึงมีน้อย เพราะยังขาดความรู้ความสามารก และประสบการณ์ต่อเมื่ออายุบ้าง เข้าวัยหนุ่มสาว ประสิทธิภาพในการทำงานสูงขึ้น การเข้าร่วมแรงงานในวัยนี้จึงมากขึ้น เพราะได้รับการศึกษาฝึกอบรม และมีประสบการณ์มากขึ้น แต่เมื่ออายุเข้าวัยที่มีอายุมากขึ้น ความสามารก และประสิทธิภาพในการทำงานก็ย่อมจะน้อยลงไป อันเนื่องมาจากความเสื่อมโทรมของร่าง-

กาย และมันล่อมอง¹ ซึ่งไม่แตกต่างกันไปจากเครื่องจักร เครื่องยนต์ที่เสื่อมไปอันเนื่องจากการใช้ งาน ซึ่งจะส่งผลให้ผู้ใช้มีอายุสูงขึ้น การเข้าร่วมแรงงานย่อมลดน้อยลง

การศึกษาของลัทธิ บัลดวินโครงสร้างแรงงานไทยที่สำคัญและน่าสนใจ ประการหนึ่งก็คือมีการใช้แรงงานหญิงจำนวนมากพอๆ กับผู้ชาย จนกล่าวได้ว่า เมืองไทยนั้นมีการใช้แรงงานลัทธิมากกว่าประเทศอื่นๆ หลายๆ ประเทศ ลัทธิเป็นผู้ใช้แรงงานที่เข้มแข็งพอๆ กับผู้ชาย และในสังคมเมือง ลัทธิบัลดวิน มีส่วนร่วมในแรงงานเกือบทุกสาขาอาชีพ ระบบการศึกษาบัลดวินทำให้ลัทธิมีโอกาสเข้าสู่ตลาดแรงงานมากขึ้นเป็นลำดับ ในสาขาอาชีพบางอย่าง แรงงานลัทธิเป็นที่ต้องการมากกว่าแรงงานชาย เช่น งานบริการ เป็นต้น² ดังนั้นงานในโรงแรมซึ่งถือเป็นงานด้านการให้บริการรูปแบบหนึ่ง จึงคาดได้ว่า การที่ลัทธิมีการศึกษาสูงขึ้น โอกาสที่ลัทธิจะเข้าร่วมแรงงานในอุตสาหกรรมโรงแรมย่อมมีแนวโน้มมากขึ้น

จำนวนสมาชิกในครอบครัวที่มีรายได้ โดยที่ครอบครัวเป็นหน่วยของการมีปฏิกริยากันทางสังคม แต่ละสังคมจะกำหนดบทบาทของสมาชิกในครอบครัวไว้ ไม่ใช่เพียงต่างคนต่างกัน ต่างคนต่างอยู่ แต่ต่างคนต่างมีปฏิกริยาเชิงสัมพันธ์ต่อกัน ช่วยเหลือกันทั้งในการช่วยหารายได้ให้แก่ครอบครัว ช่วยกันรับภาระค่าใช้จ่ายในครอบครัว เป็นต้น ดังนั้นถ้าสมาชิกอื่นในครอบครัวเป็นผู้ทำงานมีรายได้ ความจำเป็นในการเข้าร่วมแรงงานของลัทธิก็จะลดลง และในทางตรงกันข้ามหากครอบครัวใดไม่มีสมาชิกช่วยหารายได้ โอกาสที่ลัทธิจะเข้าร่วมแรงงานก็จะมากขึ้นด้วย³

¹ ล้วนศักดิ์ สัมประสังค์ และ ประดิษฐ์ ย่าสมบัติ, เศรษฐกิจลัทธิแรงงาน (กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช, 2519), หน้า 5.

² นิคม สัมหารวิฑูร, แรงงานไทย (กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช, 2526), หน้า 10.

³ ลุฬัตรา ลุฬภาพ "การศึกษาเกี่ยวกับครอบครัว" วารสารสังคมศาสตร์ 19 (มีนาคม 2522) : 67.

รายได้ของสัตว์ ตามทฤษฎีผลตอบแทนปัจจัยการผลิตทางเศรษฐกิจ คำสัตว์ กล่าวว่ารายได้ หรือค่าจ้าง เป็นผลตอบแทนแก่แรงงาน เมื่อตนเองได้เสนอขายแรงงาน โดยที่การเพิ่มขึ้นของค่าจ้างจะเป็นแรงจูงใจให้มีการเสนอขายแรงงานมากขึ้นในระบบเศรษฐกิจ ดังนั้นรายได้ของสัตว์จึงถือเป็นตัวแปรที่มีอิทธิพลโดยตรงในการอธิบายการเข้าร่วมแรงงาน สัตว์ในอุตสาหกรรมโรงแรม เมื่อรายได้ของสัตว์จากการทำงานในโรงแรมสูงขึ้น ย่อมทำให้สัตว์มีความต้องการเข้าร่วมแรงงานมากขึ้น และถักรายได้ของสัตว์จากการทำงานในโรงแรมต่ำลง จะมีผลให้สัตว์เข้าร่วมแรงงานน้อยลง

รายได้ของสมาชิกอื่นในครอบครัว และรายได้ครอบครัว ดังที่ได้กล่าวแล้วว่า ครอบครัวเป็นหน่วยของการมีปฏิริยากันทางสังคม มีความผูกพันกัน ช่วยเหลือกัน ดังนั้นถ้าสมาชิกในครอบครัวเป็นผู้ทำงานมีรายได้ ก็จะมีผลให้รายได้ของสมาชิกอื่นในครอบครัว และรายได้ครอบครัวเพิ่มสูงขึ้น ความจำเป็นของสัตว์ในการเข้าร่วมแรงงานอาจลดลง เพราะสามารถยังชีพอยู่ได้ โดยได้รับความช่วยเหลือจากครอบครัวนั่นเอง

จำนวนบุตร ตามชนบทธรรมนิยมประเทศไทยส่วนหนึ่งนั้น การเลี้ยงดูบุตรเป็นงานที่สำคัญของสัตว์ แม้มักจะรับผิดชอบมากกว่าพ่อ โดยแม่จะดูแลลูกอย่างใกล้ชิด¹ -ความคิดในเรื่องนี้ตรงกับ Cain² ซึ่งพบว่า ผู้หญิงที่มีลูกจะต้องเลี้ยงดูลูกเป็นอย่างดี ดังนั้นเมื่อสัตว์มีบุตรที่เป็นภาระต้องดูแลมากขึ้น โอกาสที่สัตว์จะเสนอขายแรงงาน หรือเข้าร่วมแรงงานจะลดลง และในทางตรงกันข้าม หากสัตว์ไม่มีภาระต้องดูแลบุตรแล้ว ย่อมส่งผลให้การเข้าร่วมแรงงานของสัตว์เพิ่มมากขึ้น

¹ ลูั้ตรา ลูั้ภาพ, อ้างแล้ว, หน้า 70.

² Glen G. Cain, *op.cit.*, P. 3.

3.3.2 ผลการวิเคราะห์หีบคัสป์ที่มีอิทธิพลต่อการเข้าร่วมแรงงานสตรีในอุตสาหกรรม

โรงแรม

การวิเคราะห์หีบคัสป์ที่มีอิทธิพลต่อการเข้าร่วมแรงงานสตรีในอุตสาหกรรม โรงแรมนั้น ได้ใช้วิธีวิเคราะห์หีบคัสป์แบบขั้นตอน (*Stepwise Multiple Regression Analysis*) และก่อนที่จะวิเคราะห์หีบคัสป์ต่างๆ ดังที่เสนอไว้ในแบบจำลอง จะเสนอการวัดอัตราการเข้าร่วมแรงงานสตรีในอุตสาหกรรมโรงแรม หรือตัวแปรตามเลือกก่อน ดังต่อไปนี้

อัตราการเข้าร่วมแรงงานสตรีในอุตสาหกรรมโรงแรม

ผลจากตารางที่ 3.5 แสดงให้เห็นว่า ครอบครัวของสตรีโสด และสตรีสมรสมีจำนวนสตรีในวัยกำลังแรงงาน (อายุ 11-60 ปี) โดยเฉลี่ย 2.7 คน และ 1.6 คน ตามลำดับ และขนาดของครอบครัวของสตรีโสด และสตรีสมรส โดยเฉลี่ยเท่ากับ 4.4 คน และ 3.4 คน ตามลำดับ เมื่อพิจารณาการเข้าร่วมแรงงานแล้ว พบว่า อัตราส่วนของกำลังแรงงานสตรีในครอบครัวของสตรีโสดคิดเป็นร้อยละ 61.36 ในขณะที่อัตราส่วนของกำลังแรงงาน สตรีในครอบครัวของสตรีสมรส คิดเป็นร้อยละ 47.05 ทั้งนี้ความแตกต่างดังกล่าวขึ้นอยู่กับ จำนวนสตรีในวัยกำลังแรงงานกับขนาดของครอบครัว เป็นสำคัญ กล่าวคือ ถ้าครอบครัวใดมีขนาดของครอบครัวที่ประกอบไปด้วยจำนวนสตรีในวัยกำลังแรงงานมาก อัตราส่วนของกำลังแรงงานสตรีก็จะมาก แต่ถ้าครอบครัวใดมีจำนวนสตรีในวัยกำลังแรงงานน้อย อัตราส่วนของกำลังแรงงานสตรีก็จะน้อย

จากนิยามของอัตราการเข้าร่วมแรงงานสตรีในอุตสาหกรรมโรงแรม ซึ่งหมายถึง อัตราส่วนของจำนวนสตรีที่ทำงานโรงแรมกับจำนวนสตรีที่อยู่ในกำลังแรงงานในครอบครัวหนึ่งๆ พบความแตกต่างของอัตราการเข้าร่วมแรงงานสตรีในอุตสาหกรรมโรงแรม คืออัตราการเข้าร่วมแรงงานของสตรีโสดในอุตสาหกรรมโรงแรมเท่ากับร้อยละ 37.03 ในขณะที่อัตราการเข้าร่วมแรงงานของสตรีสมรสในอุตสาหกรรมโรงแรมเท่ากับ

ตาราง 3.5 อัตราการเข้าร่วมแรงงานสตรีในอุตสาหกรรมโรงแรม

รายการ	การเข้าร่วมแรงงานสตรี	
	โสด	สมรส
(1) ขนาดของครอบครัวเฉลี่ย	4.4	3.4
(2) จำนวนสตรีในวัยกำลังแรงงานเฉลี่ย	2.7	1.6
(3) จำนวนสตรีที่ทำงานโรงแรม	1.0	1.0
(4) อัตราส่วนของกำลังแรงงานสตรี ¹	61.36	47.05
(5) อัตราการเข้าร่วมแรงงานสตรีในอุตสาหกรรม- โรงแรม ²	37.03	62.50

ที่มา : จากการเก็บข้อมูล ปี 2527

หมายเหตุ 1. อัตราส่วนของกำลังแรงงานสตรี หมายถึง ร้อยละของจำนวนสตรีในวัยกำลังแรงงานกับขนาดของครอบครัว

2. อัตราการเข้าร่วมแรงงานสตรีในอุตสาหกรรมโรงแรม หมายถึง ร้อยละของจำนวนสตรีที่ทำงานในโรงแรมกับจำนวนสตรีในวัยกำลังแรงงาน

ร้อยละ 62.50 ทั้งนี้เนื่องจากในการเก็บข้อมูล พบว่าครอบครัวของสตรีตัวอย่างทั้งหมดแต่-
ละครอบครัว มีผู้ให้สัมภาษณ์เพียงผู้เดียวในครอบครัวที่ทำงานในโรงแรม ดังนั้นถ้าครอบครัว
ใดมีสตรีที่อยู่ในวัยกำลังแรงงานมาก อัตราการเข้าร่วมแรงงานสตรีในอุตสาหกรรมโรงแรม
ก็จะน้อย หากครอบครัวใดมีจำนวนสตรีที่อยู่ในวัยกำลังแรงงานน้อย อัตราการเข้าร่วม
แรงงานสตรีในอุตสาหกรรมโรงแรมก็จะมาก

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเข้าร่วมแรงงานสตรีในอุตสาหกรรมโรงแรม

ผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่มีอิทธิพลหรือปัจจัยที่เป็นตัวกำหนดการเข้าร่วมแรง-
งานสตรีในอุตสาหกรรมโรงแรมตามที่เสนอในแบบจำลอง พบว่าในสมการการเข้าร่วม
แรงงานสตรีโสด และสตรีสมรสในอุตสาหกรรมโรงแรม มีปัจจัยผันแปร หรือตัวแปรอิสระ
บางตัวแปรให้ค่า *t-ratio* ค่อนข้างต่ำ นอกจากนั้นตัวแปรอิสระดังกล่าวยังมีปัญหา
Multicollinearity อีกด้วย ดังที่เสนอไว้ในภาคผนวกที่ 1 ภาคผนวกที่ 2 และภาค
ผนวกที่ 3 เพื่อหลีกเลี่ยงปัญหาดังกล่าว จึงลดตัวแปรอิสระเหล่านั้นออก ทั้งนี้โดยถือว่าตัวแปร
อิสระที่มีความสัมพันธ์กันสูงนั้น จะแสดงผลต่อตัวแปรตามได้เกือบจะเท่าๆ กัน จึงใช้แทนกันได้

ผลการวิเคราะห์แบบจำลอง โดยวิธีวิเคราะห์หาค่าคงที่แบบขั้นตอนได้รูป
สมการแสดงพฤติกรรมการเข้าร่วมแรงงานในอุตสาหกรรมโรงแรมของสตรีโสด และสตรี
สมรส ดังต่อไปนี้

สตรีโสด

$$LFPS = 33.494 - 6.06 NOY + 1.13 AGE - 0.00006 YYO$$

(4.475)*   (3.190)*   (2.243)**

$$R^2 = 0.55 ; \quad \bar{R}^2 = 0.30 ; \quad F = 25.762 *$$

สถิติสมรรถ

$$LFPM = 143.903 - 12.52 CHO - 1.59 AGE + 0.85 EDU - 7.25 NOY$$

$$(7.403)^* \quad (6.322)^* \quad (2.390)^* \quad (1.820)^{***}$$

$$R = 0.79 ; \quad R^2 = 0.62 ; \quad F = 80.542^*$$

หมายเหตุ ตัวเลขในวงเล็บแสดงค่า *t - statistic*

* แสดงระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.01

** แสดงระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05

*** แสดงระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.10

จากสมการแสดงพฤติกรรมการเข้าร่วมแรงงานของสตรีโสดในอุตสาหกรรมโรงแรม (LFP) ปรากฏว่า ตัวแปรอิสระมีความสัมพันธ์กับตัวแปรตามในระดับปานกลาง ($R = 0.55$) และสามารถอธิบายการเปลี่ยนแปลงการเข้าร่วมแรงงานสตรีโสดได้ร้อยละ 30 ($R^2 = 0.30$) แสดงว่าปัจจัยผันแปรอิสระต่างๆ ในสมการดังกล่าวสามารถใช้อธิบายการเข้าร่วมแรงงานสตรีโสดในอุตสาหกรรมโรงแรมได้ร้อยละ 30 นอกจากนั้นสมการนี้ยังมีความเชื่อมั่นในการอธิบายการเข้าร่วมแรงงานสตรีได้ถึงร้อยละ 99 (มีระดับนัยสำคัญทางสถิติ .01) ส่วนสมการแสดงพฤติกรรมการเข้าร่วมแรงงานสตรีสมรส ปรากฏว่าตัวแปรอิสระมีความสัมพันธ์กับตัวแปรตามค่อนข้างสูง ($R = 0.79$) และสามารถอธิบายการเปลี่ยนแปลงการเข้าร่วมแรงงานสตรีสมรสได้ร้อยละ 62 ($R^2 = 0.62$) แสดงว่าปัจจัยผันแปรอิสระต่างๆ ในสมการดังกล่าวสามารถใช้อธิบายการเข้าร่วมแรงงานสตรีสมรสในอุตสาหกรรมโรงแรมได้ร้อยละ 62 นอกจากนั้นสมการนี้ยังมีความเชื่อมั่นในการอธิบายการเข้าร่วมแรงงานสตรีได้ถึงร้อยละ 99 (มีระดับนัยสำคัญทางสถิติ .01) และเมื่อพิจารณาความสัมพันธ์ของปัจจัยผันแปรแต่ละชนิดจากการทดสอบทางสถิติโดยใช้ *t-test* หรือการพิจารณาค่า *t-ratio* นั้นปรากฏว่าปัจจัยผันแปร-

อิสระต่างๆ ที่มีอิทธิพลต่อการเข้าร่วมแรงงานของสตรีโสด และสตรีสมรสให้ผลดังต่อไปนี้

จำนวนสมาชิกในครอบครัวที่มีรายได้

จากการทดสอบค่าสัมประสิทธิ์โดยวิธี t -test นั้นปรากฏว่า จำนวนสมาชิกในครอบครัวที่มีรายได้ (NOY) มีอิทธิพลต่อการเข้าร่วมแรงงานสตรีในอุตสาหกรรมโรงแรม โดยมีอิทธิพลต่อการเข้าร่วมแรงงานของสตรีโสด ณ ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .01 และมีอิทธิพลต่อการเข้าร่วมแรงงานของสตรีสมรส ณ ระดับนัยสำคัญ .01 จากผลการการเข้าร่วมแรงงานของสตรีโสดนั้น พบว่า ค่า t -ratio ของจำนวนสมาชิกในครอบครัวที่มีรายได้ (NOY) มีค่ามากที่สุด ในขณะที่ค่า t -ratio ของจำนวนสมาชิกในครอบครัวที่มีรายได้ของสมการการเข้าร่วมแรงงานของสตรีสมรสมีค่าต่ำที่สุด ซึ่งให้ความหมายว่า จำนวนสมาชิกในครอบครัวที่มีรายได้เป็นตัวแปรที่มีความสำคัญที่สุดในการอธิบายการเข้าร่วมแรงงานของสตรีโสด และเป็นตัวแปรที่อธิบายการเข้าร่วมแรงงานของสตรีสมรสได้น้อยที่สุด แต่ยังไม่สามารถสรุปได้ทันทีว่าจำนวนสมาชิกในครอบครัวที่มีรายได้จะเป็นตัวแปรที่สำคัญมากที่สุด หรือสำคัญน้อยที่สุด แม้ว่าค่า t -ratio จะมากที่สุด หรือน้อยที่สุดก็ตาม เนื่องจากหน่วยของการวัดตัวแปรอิสระไม่เท่ากัน ฉะนั้นถ้าจะดูว่าตัวแปรอิสระใดมีผลต่อตัวแปรตามมากกว่ากัน จึงต้องถูกสังจากได้ปรับหน่วยการวัดตัวแปรอิสระให้เป็นหน่วยเดียวกันเสียก่อน ซึ่งในทางสถิติหมายถึง ต้องดูค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยมาตรฐาน (BETA)¹ ดังนั้นเมื่อพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยมาตรฐาน พบว่า ค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยมาตรฐานของจำนวนสมาชิกในครอบครัวที่มีรายได้ของสตรีโสด = 0.374 โดยมีค่ามากที่สุดในบรรดาตัวแปรอิสระทั้งหลายที่ใช้ในการอธิบายการเข้าร่วมแรงงานของสตรีโสด ดังตารางที่ 3.6 จึงสรุปได้ว่า จำนวนสมาชิกอื่นในครอบครัวที่มีรายได้มีความสำคัญที่สุดในการอธิบายการเข้าร่วมแรงงานของสตรีโสด ส่วน

¹ ลูชาติ ประสิทธิ์รัฐสินธุ์ และ สัตตาวัลย์ รอดมณี, เทคนิคการวิเคราะห์ตัวแปรหลายตัวสำหรับการวิจัยทางสังคมศาสตร์ (สิงหาคม, 2527), หน้า 19-20.

ตาราง 3.6 ค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยมาตรฐานของตัวแปรอิสระที่มีอิทธิพลต่อการเข้าร่วมแรงงานสตรีในอุตสาหกรรมโรงแรม

ตัวแปรอิสระ	ค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยมาตรฐาน	
	สตรีโสด	สตรีสมรส
AGE	0.20141	-0.43037
NOY	-0.37416	-0.11533
YYO	-0.18757	-
CHO	-	-0.40958
EDU	-	0.11187

ค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยมาตรฐานของ จำนวนสมาชิกในครอบครัวที่มีรายได้ของสตรีสมรส
 $= 0.115$ โดยมีค่าอยู่ในลำดับที่สามของตัวแปรที่สามารถอธิบายเหตุการณ์การเข้าร่วม
 แรงงานของสตรีสมรส ฉะนั้นจำนวนสมาชิกในครอบครัวที่มีรายได้จึงเป็นตัวแปรที่อธิบาย
 การเข้าร่วมแรงงานของสตรีสมรสได้เป็นปัจจัยลำดับที่สาม

เมื่อพิจารณา เครื่องหมายและค่าสัมประสิทธิ์ของจำนวนสมาชิกในครอบครัวที่มี
 รายได้ แสดงให้เห็นว่า สำหรับสตรีโสด ถ้าจำนวนสมาชิกในครอบครัวที่มีรายได้เพิ่มขึ้น 1
 คน จะทำให้อัตราการเข้าร่วมแรงงานของสตรีโสดในอุตสาหกรรมโรงแรมลดลงร้อยละ
 6.06 และถ้าจำนวนสมาชิกในครอบครัวที่มีรายได้เพิ่มจำนวนขึ้น สตรีโสดก็จะเข้าร่วม
 แรงงานน้อยลง และสำหรับสตรีสมรส พบว่า ถ้าจำนวนสมาชิกในครอบครัวที่มีรายได้เพิ่ม
 ขึ้น 1 คน จะทำให้อัตราการเข้าร่วมแรงงานของสตรีสมรสในอุตสาหกรรมโรงแรมลดลง
 ร้อยละ 7.25 และถ้าจำนวนสมาชิกในครอบครัวที่มีรายได้เพิ่มจำนวนขึ้น สตรีสมรสก็จะ
 เข้าร่วมแรงงานน้อยลงเช่นกัน ผลการวิเคราะห์เป็นไปตามสมมติฐานที่ได้กำหนดไว้ คือ
 ถ้าจำนวนสมาชิกในครอบครัวที่มีรายได้เพิ่มจำนวนมากขึ้น ความจำเป็นในการเข้าร่วม
 แรงงานของสตรีจะลดลง และยังมีสอดคล้องกับการวิจัยของสุภัทญา ธีรังกร¹ ที่ได้ทำไว้
 แล้ว และด้วยเหตุผลที่ว่าครอบครัวไทยมักเป็นครอบครัวที่มีสมาชิกหลายคนอาศัยอยู่ด้วยกัน
 คือ มีพ่อ แม่ และพี่น้อง ถ้าสมาชิกในครอบครัวเป็นพนักงานมีรายได้ ความจำเป็นในการ
 ทำงานของสตรีก็จะลดลง

อายุของสตรี

ในปัจจัยด้านจำนวนอายุของสตรี (AGE) จากการทดสอบค่าสัมประสิทธิ์โดย
 ใช้ *t-test* จำนวนอายุของสตรีมีอิทธิพลต่อการเข้าร่วมแรงงานของสตรีโสด และสตรี

¹สุภัทญา ธีรังกร, "การเข้าสู่กำลังแรงงานของหญิงมีสามีในประเทศไทย," วารสาร
 ธรรมศาสตร์ 10 (กันยายน 2524) : 110-119

สมัคร ๓ ระดับนัยสำคัญทางสถิติระดับเดียวกันคือ .01 และจากค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยมาตรฐานของจำนวนอายุของสตรีโสด และสตรีสมรสนั้นพบว่า จำนวนอายุของสตรีโสด เป็นปัจจัยที่มีความสำคัญในการอธิบายการเข้าร่วมแรงงานสตรีโสดในอุตสาหกรรมโรงแรมได้เป็นปัจจัยลำดับที่สองของตัวแปรที่สามารถอธิบายพฤติกรรมการเข้าร่วมแรงงานของสตรีโสด ในขณะที่จำนวนอายุของสตรีสมรสมีความสำคัญในการอธิบายการเข้าร่วมแรงงานของสตรีสมรสมากที่สุด (โดยมีค่า $BETA = 0.430$ ซึ่งมีค่ามากที่สุดในบรรดาตัวแปรอิสระที่ใช้อธิบายการเข้าร่วมแรงงานของสตรีสมรส)

จากเครื่องหมายและค่าสัมประสิทธิ์ของจำนวนอายุของสตรีแสดงให้ทราบว่า ถ้าสตรีโสดมีอายุมากขึ้น 1 ปี จะทำให้อัตราการเข้าร่วมแรงงานของสตรีโสด ในอุตสาหกรรมโรงแรมเพิ่มขึ้นร้อยละ 1.13 และถ้ามสตรีสมรสอายุมากขึ้น 1 ปี จะทำให้อัตราการเข้าร่วมแรงงานของสตรีสมรสในอุตสาหกรรมโรงแรมลดลงร้อยละ 1.59 ในด้านปัจจัยอายุของสตรีนั้น แม้ว่าจะสามารถอธิบายการเข้าร่วมแรงงานของสตรีโสดและสตรีสมรสได้ด้วยความเชื่อมั่นทางสถิติที่สูง หากแต่ทิศทางความสัมพันธ์ในการอธิบายมีความแตกต่างกัน โดยมีความสัมพันธ์ในทางบวกสำหรับสตรีโสด คือเมื่อสตรีโสดอายุมากขึ้น โอกาสในการเข้าร่วมแรงงานจะสูงขึ้น และมีความสัมพันธ์ในทางลบสำหรับสตรีสมรส นั่นคือ เมื่อสตรีสมรสอายุมากขึ้น โอกาสในการเข้าร่วมแรงงานจะลดลง แสดงให้เห็นว่าผลการวิเคราะห์นี้เป็นไปตามสมมติฐานที่กำหนดไว้ คือสำหรับสตรีโสด เมื่ออายุมากขึ้น การเข้าร่วมแรงงานของสตรีโสดจะสูงขึ้น และสตรีสมรสเมื่ออายุมากขึ้นการเข้าร่วมแรงงานของสตรีสมรสจะลดลง ทั้งนี้เป็นไปตามเหตุผลที่สอดคล้องกับอุปทานของแรงงาน (*The Supply of Labor*)¹ ซึ่งกล่าวว่า อุปทานของแรงงานหมายถึง จำนวนแรงงานที่เสนอขายให้นายจ้างตามระดับอัตราค่าจ้างต่างๆ ในระยะเวลาหนึ่ง นอกจากนั้นจำนวนแรงงานที่เสนอขายยังแตกต่างกันไป ตามระดับการศึกษา

¹ Marshall F. Ray and Others, "The Supply of Labor," in *Labor Economics : Wages, Employment and Trade Unionism*, ed. Lloyd G. Reynolds (Yale University : 1979), P. 182.

และระดับอายุอีกด้วย โดยปัจจัยด้านอายุนั้นแสดงถึงขนาดของอุปทานแรงงานกล่าวคือ แรงงาน
ซึ่งมีอายุในวัยหนุ่มสาวสามารถทำงานมีประสิทธิภาพดีขึ้น เนื่องจากมีประสบการณ์ และได้รับการ
ศึกษาฝึกอบรมมากขึ้น จำนวนอุปทานแรงงานจึงสูงขึ้นและเมื่ออายุเข้าสู่วัยที่มีอายุมากขึ้น
เรื่อยๆ ความสามารถในการทำงานย่อมลดลงด้วยความเสื่อมโทรมของร่างกายและมันสมอง
อุปทานแรงงานจึงลดลงไปตามลำดับ

ดังนั้นอัตราการเข้าร่วมแรงงานสตรีในอุตสาหกรรมโรงแรมซึ่งมีความสัมพันธ์
กับจำนวนอายุจึงสามารถอธิบายได้โดยอาศัยเส้นอุปทานของแรงงาน (*Supply for Labor
Curve*) เส้นอุปทานของแรงงานมีลักษณะเหมือนเส้นอุปทานในสินค้าและบริการทั่วไป นั่น
เอง คือมีลักษณะทอดขึ้น (*upward*) จากซ้ายไปขวา และการวิเคราะห์นี้เส้นอุปทานของ
แรงงานสำหรับสตรีโสดก็มีลักษณะทอดขึ้นเช่นกัน ดังรูป 3.1 คือเส้น *SS* ซึ่งให้ความหมายว่า
แรงงานสตรีโสด ซึ่งส่วนใหญ่มีอายุน้อยกว่าสตรีสมรสเมื่ออายุมากขึ้นอุปทานแรงงานหรือการ
เข้าร่วมแรงงานก็เพิ่มขึ้น ส่วนแรงงานสตรีสมรสซึ่งส่วนใหญ่มีอายุมากกว่าสตรีโสด เมื่ออายุ
มากขึ้น อุปทานของแรงงานหรือการเข้าร่วมแรงงานจึงลดลง ดังนั้นเส้นอุปทานแรงงานสำหรับ
สตรีสมรส จึงมีลักษณะโค้งกลับ หรือวกกลับ (*Backward Supply for Labor Curve*)
ดังรูป 3.1 คือ เส้น *SM*

จากรูป 3.1 ให้แกนนอน แทน การเข้าร่วมแรงงานในอุตสาหกรรมโรงแรม
ของสตรีโสด และสตรีสมรส

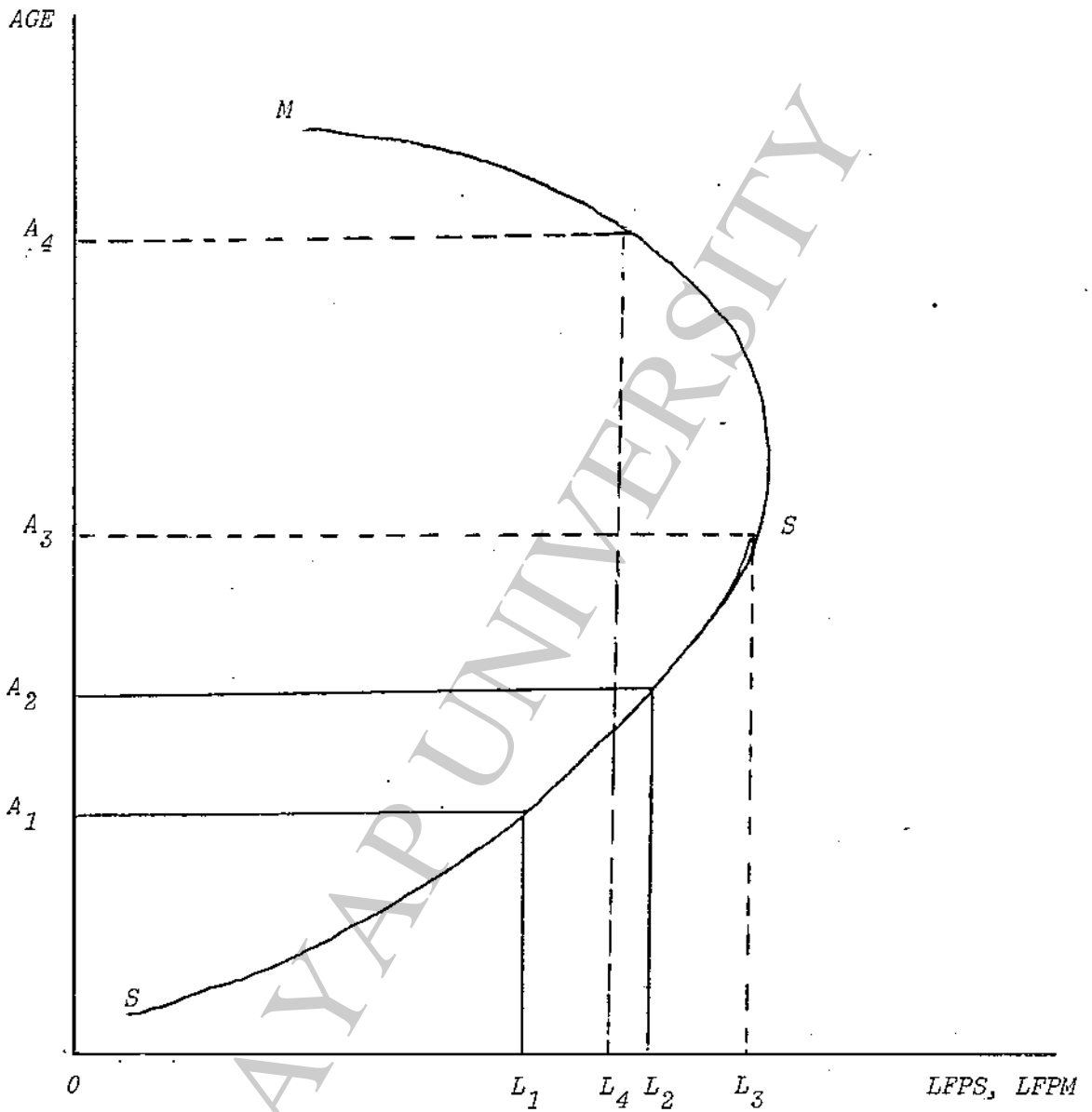
แกนตั้ง แทน อายุของสตรี

$S_{LFP,S}$

แทน อุปทานแรงงานของสตรีโสด

$S_{LFP,M}$

แทน อุปทานแรงงานของสตรีสมรส

รูป 3.1 แสดงการเข้าร่วมแรงงานในอุตสาหกรรมโรงแรมของสตรีโสด และ
สตรีสมรส กับจำนวนอายุของสตรี

เมื่อจำนวนอายุ A_1 การเข้าร่วมแรงงานของสตรีโสดเท่ากับ L_2 หากจำนวนอายุเพิ่มขึ้นเป็น A_2 การเข้าร่วมแรงงานของสตรีโสดจะเพิ่มขึ้นเป็น L_2 และจำนวนอายุ A_3 การเข้าร่วมแรงงานของสตรีสมรสเท่ากับ L_3 หากจำนวนอายุเพิ่มขึ้นเป็น A_4 การเข้าร่วมแรงงานของสตรีสมรสลดลงเป็น L_4 ดังนี้ เป็นต้น

รายได้ของสมาชิกอื่นในครอบครัว

การศึกษาถึงปัจจัยเกี่ยวกับรายได้สมาชิกอื่นในครอบครัว จากการศึกษาทดสอบค่าสัมประสิทธิ์โดยใช้ t -test รายได้สมาชิกอื่นในครอบครัวมีอิทธิพลต่อการเข้าร่วมแรงงานของสตรีโสดในอุตสาหกรรมโรงแรม ณ ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05 และพบว่า ปัจจัยนี้ไม่มีอิทธิพลต่อการเข้าร่วมแรงงานของสตรีสมรสอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ทั้งนี้เพราะว่า ครอบครัวของสตรีสมรสที่เป็นตัวอย่างส่วนใหญ่มีสมาชิกช่วยหารายได้ให้แก่ครอบครัวเป็นจำนวนน้อย จึงทำให้จำนวนรายได้ของสมาชิกอื่นในครอบครัวของสตรีสมรสมีจำนวนน้อยกว่าครอบครัวของสตรีโสด แสดงให้เห็นว่า รายได้ของสมาชิกอื่นในครอบครัวนั้นไม่สูงพอที่จะมีอิทธิพลต่อการเข้าร่วมแรงงานของสตรีสมรสในอุตสาหกรรมโรงแรม และด้วยเหตุนี้ ปัจจัยด้านรายได้ของสมาชิกอื่นในครอบครัว จึงไม่มีอิทธิพลต่อการเข้าร่วมแรงงานของสตรีสมรสในอุตสาหกรรมโรงแรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

จากเครื่องหมายและค่าสัมประสิทธิ์ของรายได้สมาชิกอื่นในครอบครัว แสดงว่า ถ้ารายได้ของสมาชิกอื่นในครอบครัวมากขึ้น 1 บาท จะทำให้อัตราการเข้าร่วมแรงงานของสตรีโสดลดลงร้อยละ 0.00006 ด้วยเหตุผลดังที่ Kuznets¹ ได้เสนอไว้ว่าครอบครัวซึ่งมีความผูกพันโดยสายเลือดมีการร่วมกันในการหาผลประโยชน์ และด้วยความหมายกว้างๆ เช่นนี้ จึงคาดได้ว่าสมาชิกในครอบครัวจะมีการตัดสินใจร่วมกันหารายได้ได้มากขึ้น มีผลให้

¹Simon Kuznets, "Size and Age Structure of Family: Exploratory Comparisons," Population and Development Review 4(February 1978):187

ครอบครัวมีรายได้เพิ่มขึ้น แรงงานสตรีซึ่งเป็นสมาชิกคนหนึ่งในครอบครัวก็สามารถจะนำรายได้ดังกล่าวไปจับจ่ายใช้สอยได้ การเข้าร่วมแรงงานสตรีจึงลดลง และการวิเคราะห์ในประเด็นนี้ เป็นไปตามสมมติฐานที่ได้กำหนดไว้แล้วในตอนต้นกล่าวคือ เมื่อรายได้ของสมาชิกอื่นในครอบครัวมากขึ้น จะมีผลให้สตรีเข้าร่วมแรงงานลดลง หรือถ้ารายได้สมาชิกอื่นในครอบครัวลดลง จะมีผลให้สตรีเข้าร่วมแรงงานมากขึ้น

จำนวนบุตรที่เป็นภาวะ

เมื่อพิจารณาถึงจำนวนบุตรที่เป็นภาวะต้องดูแล พบว่า จำนวนบุตรที่เป็นภาวะต้องดูแลมีอิทธิพลต่อการเข้าร่วมแรงงานของสตรีสมรส ณ ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .01 เมื่อพิจารณาค่า t -ratio จำนวนบุตรที่เป็นภาวะต้องดูแลมีความสำคัญต่อการเข้าร่วมแรงงานของสตรีสมรสในอุตสาหกรรมโรงแรมมากที่สุด แต่หากพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยมาตรฐาน (BETA) ตามตารางที่ 3.6 พบว่า จำนวนบุตรที่เป็นภาวะต้องดูแลมีความสำคัญในการอธิบายการเข้าร่วมแรงงาน เป็นปัจจัยลำดับที่สองของปัจจัยทั้งหมดที่สมควรอธิบายพฤติกรรม การเข้าร่วมแรงงานของสตรีสมรส

จากเครื่องหมายสัมประสิทธิ์ของจำนวนบุตรที่เป็นภาวะต้องดูแล แสดงว่า การเข้าร่วมแรงงานของสตรีสมรสจะลดลง เมื่อจำนวนบุตรที่เป็นภาวะต้องดูแล เพิ่มขึ้น และจากค่าของสัมประสิทธิ์ เมื่อสตรีสมรสมีจำนวนบุตรที่ ต้องดูแลเพิ่มขึ้น 1 คน จะทำให้อัตราการเข้าร่วมแรงงานของสตรีสมรสในอุตสาหกรรมโรงแรมลดลงร้อยละ 12.52 ทั้งนี้ด้วยเหตุผลที่ว่า หลังจากแต่งงานแล้ว สตรีต้องรับภาระในการทำงานบ้านให้กำเนิด และเลี้ยงดูบุตร สถานการณ์เหล่านี้มีแนวโน้มให้อัตราการเข้าร่วมแรงงานของสตรีลดลง¹ และจากการ

¹ ลูคัสวาท ศศิโรจนันท์, "แนวคิดสังเคราะห์ด้านอิทธิพลของครอบครัวต่อการทำงานเชิง เศรษฐกิจของผู้หญิง" วารสารสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา 2 (สิงหาคม 2526) : 3.

ศึกษาของ Cain¹ ได้พบว่า จำนวนบุตรที่ต้องดูแลมีอิทธิพลต่อการเข้าร่วมแรงงานของ
 สตรีอย่างมาก สตรีที่มีบุตรที่ต้องดูแลจะมีโอกาสเข้าร่วมในแรงงานได้น้อยกว่าสตรีที่มีบุตรโต
 แล้ว ทั้งนี้เนื่องจากว่าต้องรับภาระในการดูแลบุตร ดังนั้นผลการวิเคราะห์ในประเด็นนี้จึงเป็น
 ไปตามสมมติฐานที่ได้กำหนดไว้กล่าวคือ เมื่อสตรีมีบุตรที่เป็นภาระมากขึ้น โอกาสที่จะเข้าร่วม
 แรงงานก็จะลดลง

การศึกษาของสตรี

ทางด้านการศึกษาของสตรีนั้น นับว่าเป็นปัจจัยอีกตัวหนึ่งที่มีอิทธิพลต่อการเข้า
 ร่วมแรงงานสตรีในอุตสาหกรรมโรงแรม และระดับการศึกษา สามารถใช้อธิบายการเข้า
 ร่วมแรงงานสตรีได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ระดับ 0.05 เฉพาะสตรีสมัครเท่านั้น แต่สำหรับ
 สตรีโสด จากการศึกษพบว่า การศึกษาของสตรีโสดไม่มีอิทธิพลต่อการเข้าร่วมแรงงาน
 ของสตรีโสด อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ทั้งนี้เนื่องจาก การศึกษาของสตรีโสดมีปัญหา *Mul-*
ticollinearity เกิดขึ้น โดยที่การศึกษาของสตรีโสดไปมีความสัมพันธ์กับรายได้ของ
 สตรีโสด รายได้ของครอบครัวและรายได้ของสมาชิกอื่นในครอบครัวอีกด้วย จึงมีผลให้ค่า
t-ratio ค่อนข้างต่ำ (ดูภาคผนวกที่ 3) ดังนั้นหากนำปัจจัยด้านการศึกษา มาอธิบายการ
 เข้าร่วมแรงงานของสตรีโสด จะทำให้ผลการอธิบายดังกล่าวขาดความน่าเชื่อถือทางสถิติไป

จากเครื่องหมายและค่าสัมประสิทธิ์ เมื่อสตรีสมัครมีการศึกษาเพิ่มสูงขึ้น 1 ปี
 จะทำให้อัตราการเข้าร่วมแรงงานของสตรีสมัครในอุตสาหกรรมโรงแรมเพิ่มขึ้นร้อยละ 0.85
 ยิ่งการศึกษาสูงขึ้นมากเท่าใด โอกาสที่จะเข้าร่วมแรงงานก็จะยิ่งมีมากขึ้นเป็นลำดับ หาก
 พิจารณาถึงค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยมาตรฐาน (*BETA*) ของการศึกษาของสตรีสมัคร พบว่า

¹Glen G. Cain, *op.cit*, P.41.

การศึกษาของสตรีนอร์มัลเป็นปัจจัยที่มีความสำคัญในการอธิบายการเข้าร่วมแรงงานของสตรีนอร์มัลในอุตสาหกรรมโรงแรมได้เป็นปัจจัยลำดับสุดท้าย ผลการวิเคราะห์ปัจจัยด้านการศึกษา นี้ นอกจากจะเป็นไปตามสมมติฐานที่ได้กำหนดไว้ คือเมื่อระดับการศึกษาของสตรีสูงขึ้น การเข้าร่วมแรงงานสตรีก็จะมากขึ้น ยังสอดคล้องกับงานวิจัยอื่นๆ ที่ได้มีผู้เคยศึกษาไว้ อาทิเช่น ริวเดย์ แดงสังวาลย์¹ และ Cain² เป็นต้น นอกจากนั้น ยังสอดคล้องด้วยเหตุผลที่ว่า แรงงานก็เหมือนกับปัจจัยการผลิตอื่นๆ ในทางเศรษฐศาสตร์ กล่าวคือ โดยปกติเราแทบจะไม่ได้ใช้ปัจจัยต่างๆ ในรูปเดิมที่แท้จริงของมันเท่านั้น เช่นการใช้ที่ดินเรามักจะต้องใช้ปุ๋ย ปรุคอบหรือ มีการปรับปรุงที่ดินให้ดีขึ้น การใช้แรงงานก็เช่นกัน เรามีการส่งวน และปรับปรุงคุณภาพของแรงงานให้ดีขึ้นมีการให้การศึกษาจนเป็นผลให้แรงงานมีคุณภาพดีขึ้น เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการผลิต และการทำงาน³ ด้วยเหตุผลดังกล่าวจึงสรุปได้ว่า เมื่อแรงงานได้รับการศึกษาสูงขึ้นโอกาสที่สตรีจะเข้าร่วมแรงงานจึงสูงขึ้น

ผลการศึกษาสรุปได้ว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลในการเข้าร่วมแรงงานสตรีในอุตสาหกรรมโรงแรมทั้งสตรีโสด และสตรีสมรสได้แก่ จำนวนสมาชิกในครอบครัวที่มีรายได้ และอายุของสตรี นอกจากนั้นปัจจัยอื่นได้แก่ รายได้ของสมาชิกในครอบครัว มีอิทธิพลต่อการเข้าร่วมแรงงานของสตรีโสด ส่วนสตรีสมรส มีจำนวนบุตร และระดับการศึกษา เป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเข้าร่วมแรงงานของสตรีในอุตสาหกรรมโรงแรมอีกด้วย

¹ ริวเดย์ แดงสังวาลย์, อ้างแล้ว.

² Glen G. Cain, *op.cit.*

³ ชำนาญดี สัมประสงค์, อ้างแล้ว, หน้า 5-6.